

Hvidbog for Natura 2000-handleplan
N65 Nisum Fjord
3. planperiode 2022–2027
Offentlig høring februar-april 2024

Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området.

Natura 2000 handleplanen har været i offentlig høring i perioden februar til april 2024.

Hvidbogen indeholder de høringssvar som kommunerne har modtaget efter den offentlige høring af Natura 2000-handleplaner for tredje planperiode 2022 – 2027.

Tabellen indeholder uddrag af de indkomne høringssvar, navn på indsender, samt planmyndighedernes kommentarer og eventuelle oplæg til ændringer af udkast til handleplanen, forud for den endelige vedtagelse.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

Titel: Hvidbog for Natura 2000-handleplan N65 Nisum Fjord

Udgiver: Lemvig og Holstebro kommune samt Miljøstyrelsen

År: 2024

Forsidefoto: Nisum Fjord og Fjandø set mod nordøst. Billede udlånt af Miljøstyrelsen Midtjylland

Må citeres med kildeangivelse.

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Lemvig Kommune

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Liste med indkomne høringssvar

Nedenstående liste viser uddrag fra indkomne høringssvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder:

- Miljøstyrelsen (MST)

Foreninger/organisationer:

- De lokale enheder fra Danmarks Naturfredningsforening (DN), Lemvig og Dansk ornitologisk Forening (DOF), Lemvig har sammen skrevet et høringsbrev
- DOF Vestjylland

Høringssvar til Natura 2000-handleplan N65

Afsender	Udkast af høringssvar	Bemærkninger
MST		
<i>Indsatser med frivillig gennemførelse</i>	<p>Indsatser med frivillig gennemførelse</p> <p>Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås.</p> <p>Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."</p>	<p>Omtalte tekst udskiftes med anbefalet tekst fra KL og Miljøstyrelsen:</p> <p>"Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej."</p>
<i>Benævnelse af handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere</i>	<p>Miljøstyrelsen bemærker, at det skal fremgå af kapitel 2 – Baggrund - at Natura 2000-handleplanen er udarbejdet af Lemvig Kommune, Holstebro Kommune og Miljøstyrelsen.</p>	<p>Tilføjet</p>
<i>Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode</i>	<p>Mangler redegørelsen for bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit, klithede, havtornklit og tør hede fra sidste planperiode</p>	<p>Holstebro Kommune har gennemfør hedepleje på 4,7 ha med klithede og grå/grøn klit.</p> <p>Natura 2000-handleplanens tabel 1 er tilrettet, så dette tydeligt fremgår.</p> <p>I anden planperiode (2016 – 2021) har Holstebro Kommune ikke planlagt indsatser for naturtyperne havtornklit og tør hede.</p> <p>Bemærkning om dette er tilføjet i afsnit 3.1-</p>

		Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan.
	Redegørelse for de kortlagte skovnaturtyper der ikke er fredsskovspligtige eller offentligt egede.	Der er ingen indsatser fra sidste planperiode? Dette punkt giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.
	Hvordan har kommunerne været særlige opmærksomme på de naturtyper/arter som er nævnt under specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode	Gennem målrettet kontakt til relevante lodsejere med henblik på rydning (udvide arealerne), græsning, slåning og oprettelse af naturlig hydrologi. I forbindelse med kommunernes generelle sagsbehandling og planlægning i N65, er der vist særligt opmærksomhed på naturtyper og arter der er på områdets udpegningsgrundlag. Der er tilføjet en bemærkning om ovenstående i handleplanen for N65.
<i>Behov for indsatser</i>	Miljøstyrelsen er blevet opmærksom på, at planlagte indsatser for rydning af invasive arter generelt er planlagt med "op til x ha". Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal, skal dette fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner, offentlige lodsejere og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.	"op til" er slettet i handleplanen
	Miljøstyrelsen bemærker, at indsatsen omkring forbedring af hydrologi bør nævnes, så det fremgår tydeligere, at der er en indsats fra sidste planperiode, der skal afsluttes.	Tilføjet
<i>Indsatser fordelt på aktør</i>	Miljøstyrelsen bemærker, at den omtalte tabel 5 mangler i kapitel 5.	Tabelnumrene er blevet opdateret i handleplanen
DN/DOF Lemvig	Af hensyn til Nissum Fjords dårlige vandkvalitet ønsker vi, at der indgås aftaler med lodsejere til arealer i natura 2000 områder, om at der ikke gødskes og anvendes pesticider på arealerne. Vi ser også gerne at disse arealer omlægges til	Kvaliteten for overfladevand håndteres hovedsageligt gennem vandrammedirektivet og vandplanen for Nissum Fjord.

	<p>græsning, i stedet for korn, majs, kartofler og andre kulturplanter.</p>	<p>Der er generelt et stort fokus fra kommunerne på at forbedre vandkvaliteten i Nisum Fjord. Virkemidlerne er hovedsageligt vådområdeprojekter og lavbundsprojekter, der netop har til formål at tage landbrugsjord ud af drift. Disse virkemidler er langt mere effektive i forhold til at forbedre vandkvaliteten i Nisum Fjord da de både tager landbrugsjorde ud af drift og renser vandet fra landbrugsdræn.</p> <p>Derudover styres driften af arealerne hovedsageligt af tilskudsordninger. Lodsejerne opfordres løbende til at hegne og afgræsse arealerne i Natura 2000 området.</p> <p>Dette punkt giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>
	<p>I forrige plejeplan var det et mål at forbedre vandkvaliteten ved udplantning af havgræsser. Hvordan er erfaringerne herfra og fortsættes dette arbejde?</p>	<p>Projektet forløb over tre år og sluttede i forrige planperiode, desværre uden synligt resultat; der var og er ifølge Miljøstyrelsens NOVANA overvågning stadig meget ringe udbredelse af undervandsplanter i Nisum Fjord. Der er ingen aktuelle planer om at fortsætte dette arbejde og ej heller planer om at udplante havgræsser.</p> <p>Er tilføjet handleplanen</p>
	<p>Mangler beskrivelse af den erstatningsnatur der skulle etableres i forbindelse med den vedtagne udvidelse af DTU testcenteret Høvsøre.</p>	<p>Lovforslaget omkring ændring af testcentret inkl. udlæggelse af erstatningsnatur blev vedtaget den 6. februar 2024.</p> <p>Dette arbejder pågår og er ikke en del af kommunens indsats for at forbedre forholdene i Natura 2000</p>

		området, men et anliggende mellem staten og projektejer. Der er tilføjet et par linjer omkring emnet i handleplanen
	Forslag om at føre området mellem Thorsmindevej og Høvsørevej tilbage til den tilstand det havde før 1969 med våde enge og genslyngning af Ramme å.	Lemvig Kommune er ved at lave forundersøgelse på et muligt vådområdeprojekt i det område. Det er dog endnu uvist om projektet bliver realiseret. Er tilføjet handleplanen.
DOF Vestjylland	Savner generelt initiativer der tilgodeser fuglene på udpegningsgrundlaget.	Handleplanen må ikke pege på bestemte indsatser i bestemte områder men Kommunerne vil gerne opfordre DOF, der jo har ekspertisen i forhold til forbedring af forholdene for fuglene, til at tage fat i kommunerne og foreslå konkrete projekter. Kommunerne vurderer, at de mange projekter med hegning og afgræsning har en positiv betydning for mange fuglearter ved Nissum Fjord. Det er også Holstebro Kommunes vurdering, at vådområdeprojektet ved Kytterup Enge, samt hydrologiprojektet på Thorsmindetangen syd for Thorsminde, har en positiv virkning for mange fuglearter. Der er ændret lidt i teksten ”Bemærkninger i forhold til indsats for arter”
	Ryde invasive arter og hedepleje Helm Klit:	Der er ryddet invasive arter, og gennemført hedepleje på 4,7 ha ved Helmklink havn. Dette er beskrevet nærmere i handleplanen (se punkt 3 i hvidbogen – svar til kommentar fra Miljøstyrelsen).
	Løfte naturtilstanden for de lysåbne enge:	Holstebro og Lemvig kommuner arbejder med at

		<p>forbedre naturtilstanden på de ferske enge og strandenge, dels ved etablering af græsning med kreaturer og heste, og dels ved at etablere naturlig hydrologi hvor det er muligt.</p> <p>Dette punkt giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>
	Driftsformen på Pallisbjerg Enge	<p>Pallisbjerg enge (Nørkær) er almindelige omdriftsarealer, der ganske vist er en meget benyttet rastepads for mange trækfugle, men det ligger ikke inden for Natura 2000-planens rammer, at få ændret driftsformen på markerne. Det ændrer ikke på, at ideen kan være af god, og at der kan arbejdes videre med forslaget.</p> <p>Dette punkt giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>
	Prædation	<p>NST har fokus på bekæmpelse af prædatorer i området.</p> <p>Holstebro og Lemvig Kommuner giver tilskud til foreningen Mårhund Vestjylland til bekæmpelse af mårhunde.</p> <p>Det skrives ind i handleplanen</p>
	Afgræsning med blå bånd	<p>Ved hvert græsningsprojekt har man forsøgt at etablere afgræsning helt ud i fjorden, men det har ikke altid været muligt, da dyrene stikker af. Det undersøges pt. om det er muligt at afgræsse området efter "Nofence-hegningssystem", hvor hegnet ud mod fjorden skiftes ud med halsbånd med advarselslyde og små strømimpulser.</p> <p>Der er tilføjet lidt i teksten</p>

	Hydrologiprojekt	<p>Lemvig Kommune arbejder videre med hydrologiprojektet på Torsmindetangen nord for Torsminde.</p> <p>Er beskrevet nærmere i handleplanen</p>
	Forstyrrelser og forstyrrelsesfrie zoner både på land og i fjorden	<p>Sejlads og færdsel på og ved fjorden og på stranden er reguleret af Naturstyrelsen.</p> <p>Dette punkt giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>
	Fjordens ringe biologiske og kemiske tilstand	<p>Der er fokus på dette i vandområdeplanlægningen (se evt. 1. svar til DN/DOF)</p> <p>Dette punkt giver ikke anledning til ændringer i handleplanen.</p>

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Nissum Fjord område nr. N65

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Benævnelse af handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser
- Indsatser fordelt på aktør
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."

Benævnelse af handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere

Miljøstyrelsen bemærker, at det skal fremgå af kapitel 2 Baggrund, at Natura 2000-handleplanen er udarbejdet af Lemvig Kommune, Holstebro Kommune og Miljøstyrelsen.

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for planperioden 2016-21 ikke er adresseret i redegørelsen for gennemførelse af indsatser i sidste planperiode. Følgende indsatser mangler redegørelse og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- Bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit, klithede, havtornklit og tør hede.

Miljøstyrelsen bemærker desuden, at der ikke er redegjort for de kortlagte skovnaturtyper, som ikke er fredsskovspligtige eller offentligt ejede. Kommunerne er jf. miljømålslovens § 37 a handleplanmyndighed for ikke-fredsskovspligtige arealer, hvorfor kommunerne er ansvarlige for, at Natura 2000-handleplanen skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af den planlagte indsats, herunder hvordan sikring af en skovnaturtypebevarende drift og pleje er gennemført.

Miljøstyrelsen pointerer, at det skal fremgå i Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunerne har været særlig opmærksom på de naturtyper/arter (våd hede, surt overdrev, rigkær, levestederne for ynglefuglene: almindelig ryle, brushane, dværgterne, hvidbrystet præstekrave og plettet rørvagt og for trækfuglene: knopsvane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pibeand, pibesvane, pomeransfugl, sangsvane, spidsand og splitterne), som er nævnt under specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode, og som er relevante for de områder, hvor kommunen er handleplanmyndighed.

Handleplanen skal efter bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner, bekendtgørelse nr. 944 af 27/06/2016, § 2, stk. 4, indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Dermed skal kommunen også redegøre for, hvordan kommunen har været særligt opmærksomme på de nævnte arter og naturtyper.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen er blevet opmærksom på, at planlagte indsatser for rydning af invasive arter generelt er planlagt med "op til x ha". Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal, skal dette fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner, offentlige lodsejere og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.

Miljøstyrelsen bemærker, at en planlagt indsats i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsats fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tydeliggøres i afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- "Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførsel af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes".

Det kan være, der ikke er nogle relevante indsatser eller projekter at afslutte jfr. ovenstående. I så fald noteres dette blot.

Miljøstyrelsen bemærker, at indsatsen omkring forbedring af hydrologi bør nævnes, så det fremgår tydeligere, at der er en indsats fra sidste planperiode, der skal afsluttes.

Indsatser fordelt på aktør

Miljøstyrelsen bemærker, at den omtalte tabel 5 mangler i kapitel 5.

Andre bemærkninger

Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i Natura 2000-handleplanens kolofon:

- Årstal bør ændres til 2024.
- Der mangler henvisning til copyright af baggrundskort til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur
- I handleplanens afsnit 2.2, sætning nr. 2 er der en afbrudt sætning.

Miljøstyrelsen vil gøre opmærksom på, at Miljøstyrelsen forventer at foretage mindre tekstmæssige justeringer i noget af Miljøstyrelsen indhold. Miljøstyrelsen vil efter høringen kontakte den kommunale tovholder med opdateret indhold.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg

Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen

+45 72 54 40 00

mst@mst.dk

Høringssvar til Natura 2000-handleplan 2022–2027 Nisum Fjord Natura 2000-område nr. N65

Lokalafdelingerne for Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Ornitologisk Forening i Lemvig giver hermed følgende høringssvar.

Af hensyn til Nisum Fjords dårlige vandkvalitet ønsker vi, at der indgås aftaler med lodsejere til arealer i natura 2000 områder, om at der ikke gødskes og anvendes pesticider på arealerne. Vi ser også gerne at disse arealer omlægges til græsning, i stedet for korn, majs, kartofler og andre kulturplanter.

Vi ønsker også at man i forhold til vandplanlægningen uden for natura 2000 området generelt satser på at naturgenoprette ådale og kanaler i tilknytning til Natura 2000 området, med henblik på at formindske næringsstofftilførslen.

I forrige plejeplan var det et mål at forbedre vandkvaliteten ved udplantning af havgræsser. Hvordan er erfaringerne herfra og fortsættes dette arbejde?

I forbindelse med den vedtagne udvidelse af DTU testcenteret Høvsøre, er det vedtaget at Natura 2000 området skal kompenseres ved at omlægge et større dyrket område i Natura 2000 området til et vådområde, af hensyn til Rørdrum, Rørhøg og Plettet Rørvagtel. Det ser vi ikke rigtig beskrevet i handleplanen.

I et forsøg på at forbedre vandkvaliteten i Nisum Fjord har vi tidligere foreslået, at føre området mellem Thorsmindevej og Høvsørevej tilbage til den tilstand det havde før 1969. Dette var et af de sidste større inddæmningsprojekter der blev gennemført i Danmark. Hvis Ramme Å i denne del af Natura 2000 området genslynges igennem nyetableret eng og rodzone, vil det bidrage til en væsentlig mindskning af næringsstof tilførslen til Nisum Fjord.

Nisum Fjord er jo en af de mest belastede fjorde, hvad næringsstoffer angår i Danmark, og derfor ser vi det som værende af ret så afgørende betydning for den kommende handleplan for Natura 2000 området, at ovenstående forhold tages alvorligt.

Med venlig hilsen

DN Lemvig
Johan Stubkjær Madsen
johanfacius@gmail.com
mobil 4044 3879

DOF Lemvig
Kristian Tikjøb Olsen
tikjoeolsen@gmail.com
Mobil 2445 0155

Til Holstebro Kommune

Kirkestræde 11 Holstebro

Teknik og Miljø

Att: Torben Mølgaard (Holstebro Kommune) <Torben.Molgaard@holstebro.dk>

Fremsendelse af høringssvar til kommunens handleplaner for Natura 2000 området Nissum Fjord 2022-2027.

Fra DOF Vestjylland / Agner Svenstrup lokalitetsansvarlig Nissum Fjord, medlem af "Grønt råd"

Vores generelle indtryk af såvel Miljøministeriets Natura 2000 planer som af Holstebro kommunes heraf udarbejdede handleplaner er et på skrift vældigt ambitiøst og velbeskrevet arbejde som udgangspunkt for Nissum Fjords tilstand i henhold til såvel habitatet som for fuglebeskyttelsen.

Vi, som ofte kommer til fjorden, oplever, at der er store problemer med såvel den økologiske som den kemiske tilstand.

Vi oplever en fjord, som ikke lever op til det potentiale, der svarer til "gunstig bevaringsstatus" for naturtyper og arter. Nissum Fjord er et forholdsvis stort naturområde med potentiel stor vigtighed for naturtyper, som forudsætning for et rigt fugleliv for såvel ynglefugle som for træk- og rastefugle. Det fremgår bedst af udpegningsgrundlaget, som omfatter i alt 25 fuglearter, heraf 12 arter som ynglende. Hertil kommer et udpegningsgrundlag på habitatssiden, som ligeledes er relativt højt (bl.a. odder).

Den overordnede målsætning for Nissum Fjord er da også, at naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus. Målet er, at de tre bassiner i kystlagunen Nissum Fjord, de større søer (Indfjorden, Tangsø, Søndersund og Byn) og vandløbene i området sammen med især de store strandengsarealer omkring vandområderne udgør et stort sammenhængende og varieret naturområde af stor naturmæssig værdi, der fortsat skal rumme velegnede vokse- og levesteder for områdets mange udpegede arter og naturtyper. For fuglearter gælder, at der sikres levesteder for de nationalt betydende forekomster af ynglende rørskovsfugle som rørdrum og rørhøg og for kolonirugende kystfugle som klyde, split-, fjord- og havterne. Strandengene omkring vandområderne var tidligere yngleplads for engfuglene almindelig ryle og brushane. For trækfugle gælder på tilsvarende vis, at fjorden sikres international værdi for en række af områdets udpegede trækfuglearter. For svanearterne: knop-, sang- og pibesvane og gåsearterne bram-, kortnæbbet - og lysbuget knortegås og andefuglene pibe- og spidsand samt toppet skallesluger er det tilsvarende målet, at områdets vandområder og de tilknyttede

strandenges store værdi som overnatnings- og fourageringsområde for disse arter opretholdes og sikres. Dette opnås kun ved en naturforvaltning, som fremmer naturtyper og levesteder via den mest hensigtsmæssige pleje og drift således, at naturtyperne øges, og der herved skabes den nødvendige sammenhæng mellem forekomsterne.

Med fjordens nuværende tilstand i erindring, holdt op mod kommunens handleplaner for perioden, forekommer disse planer at være yderst beskedne og flytter ikke noget væsentligt i forhold til at fastholde og forbedre habitatet og levesteder for arter.

At indsatsen er at rydde invasive arter (hvor?) og foretage hedepleje ved Helm Klit er slet ikke tilstrækkeligt i forhold til at forbedre tilstandsklasserne opad i skalaen. Store dele af de lysåbne enge har moderat tilstand (2.3.1. MST' Natura 2000-planer), hvilket også gælder for andre naturtyper. Planen pålægger kommunen at arbejde mod en tilstandsklasse god eller høj.

Kommunens indsats generelt er rettet mod Nissum Fjord som habitat, mens indsatsen, rettet mod fuglene, er helt fraværende. Fjorden er vel på lige fod et fuglebeskyttelsesområde. Og vi ved indvidere, at visse arter på udpegningsgrundlaget har ringe vilkår, hvilket gælder for engryle, brushøns, hav- , fjordterne og klyde.

En særlig udfordring er pomeransfuglens rastevilkår. Den har tidligere rastet i anseeligt antal, men pga. driftsformen på Pallisbjerg Enge med nu udelukkende vintersæd raster arten ikke længere her. Indsats bør være at fremme vårsæd fra pløjemark.

I kommunens handleplaner står, at de generelle ynglebetingelser for fuglearter er gode. Det er vel med denne begrundelse, at de ikke indgår i handleplanerne. Det gælder for ternerne på udpegningsgrundlaget, hvor Fjandø er eneste lokalitet. Udfordringen er, at potentialet til flere lokaliteter er tilstede og bør indarbejdes i handleplanerne.

Det samme gælder klyden, hvis levesteder er i en for ringe tilstand, svarende til moderat. Det forpligter en naturforvaltning med vægt på utilgængelighed, herunder mindre prædation.

Hvad angår vadefuglene - på eller ikke på udpegningsgrundlaget - har disse gennem en årrække haft så dårlige yngleforhold, at de for 2 -3 arters vedkommende er helt forsvundet som ynglefugle (engryler og brushøns). Rundt om fjorden fremtræder engarealer med den nødvendige fugtige engstruktur kun få eller ingen steder. Kommunen prioriterer overalt en sammenhængende rørskov til gavn for rørdrum, rørhøg og måske rørvagtel. Der er rigelig plads til en naturpleje, hvor en afgræsning, f.eks. på udvalgte parceller på Thorsmindetangen, går ud i fjorden (blå bånd) og hvor rørvæksten ændres til lysåbne og fugtige bånd, hvor vadefugle kan stikke næbet ned og finde føde.

Angående hydrologien har Holstebro kommune i første planperiode tilkastet grøblerender og kanaler på Thorsmindetangen syd. Tilsvarende er planlagt på Bøvling enge, men er ikke medtaget i

handleplanerne i denne periode. Det synes vi er ærgerligt, da der her er et oplagt potentiale for våde enge.

Prædation fra invasive dyr er et problem. Vi er jægerne taknemmelige for deres indsats i deres jagt på mårhund, mink og ræv på småøerne. Et tilskud fra kommunen vil givet vis kunne fremme denne indsats, fordi det stadig er en udfordring.

Fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle, er en bunden opgave. Dette er ikke nævnt i handleplanerne??

Indsats fra forrige perioder, som skal videreføres, er en fortsættelse af arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr. Hertil kan vi kun konstatere, at forstyrrelser øges og ikke mindskes. Fjorden bliver i stigende grad anvendt til erhvervsformål og til fritidsformål. Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund. Så er det ikke i orden, at kommunen med den anden hånd giver tilladelse til, inde i en, på en alle måder naturbeskyttet fjord, at etablere et fritidsområde, som lovliggør (kajak)sejlads med 12 stk. kajaker i 4 måneder i fuglenes vigtigste yngletid i døgnets 24 timer. I overensstemmelse med fuglebeskyttelsesdirektivet kan dette næppe tillades.

En på alle måder kompliceret udfordring er fjordens ringe biologiske og kemiske tilstand. Uanset myndighed skal kvaliteten på vandfladen forbedres, tilførsel af næringssalte formindskes og saliniteten stabiliseres. Tilstanden for nuværende er dårlig (tilstandsklasse V). I andre af kystens fjorde er havgræsserne i bedring og samme tilstand er en absolut betingelse for en fortsat udvikling af fjorden som Natura 2000 naturbeskyttelsesområde såvel for fjordens yngle- som for træk- og rastefugle. For ænderne på udpegningsgrundlaget og for andre ænder samt gæs og svaner er det vitalt at få ålegræsserne tilbage. Her er det dog glædeligt at læse fra den seneste miljøtilstandsrapport fra NOVANA vandmiljø og natur 2022, at N-balancen er jævnt faldende gennem en årrække.

Således ses kommunens Natura 2000 handleplanerne fra DOF Vestjyllands synspunkt. Noget er i spil, men ikke nok - og for langsomt. Mange løsninger er "det lange og tålmodige træk", og samtidig er vi opmærksomme på, at kommunens handlemuligheder af flere årsager er begrænsede.

Er der opklarende spørgsmål kontakt da:

Agner Svenstrup
Tjørnevej 48, Mejdal
7500 Holstebro
svebra@webspeed.dk Mobil 41317700